

Szám: 50-10/23/1976.

Sorszám:
A MINŐSÍTÉS MEGSZÜNT
az 1995. évi LXV. tv. 28. §-ára
figyelemmel

A BM II/I-1.Osztály Vezetőjének

23. számú

K Ö R L E V E L E

a zöldség-gyümölcs értékesítés vizsgálatának tapasztalatairól, a fogyasztók érdekeit sértő bűncselekmények üldözésének rendőri feladatairól

Budapest, 1976. október hó 1-én

A piacok és csarnokok a lakosság zöldség-gyümölcs és burgonyaellátásának fontos területei. A piacokon működő állandó és ideiglenes jellegű zöldséget és gyümölcsöt értékesítő helyek adottságai kedvezőtlenebbek, mint a kereskedelem egyéb területén.

Ezek az egységek többségében szabadkasszás rendszerben működnek és a fogyasztói érdekvédelemmel és a társadalmi tulajdonvédelemmel kapcsolatos szabálytalanságok /bűncselekmények, szabálysértések/ elkövetésére nagyobb lehetőség van, ezért fontos feladat a vonatkozó fogyasztói érdekvédelmi rendeletek betartásának folyamatos ellenőrzése.

A kedvezőtlen időjárás nagymértékben késleltette a szabadföldi áruk megjelenését. A piaci felhozatal összességében az 1975. évi bázis alatt maradt, a fogyasztói árak emelkedtek, és a forgalomba kerülő zöldség-gyümölcs áruk minősége nem érte el a kívánt szintet.

Az Országos Kereskedelmi Főfelügyelőség az 1009/1974./III.6./MT számú határozat alapján rendszeresen ellenőrzi a zöldség-gyümölcs kereskedelem munkáját és alkalmazott árait. Ez év tavaszán is 9 megye 614 üzletében végzett országos ellenőrzést, melyek lebonyolításában aktívan részt vettek a rendőri társadalmi tulajdonvédelmi erők is.

A vizsgálat célja volt a termékforgalmazás gyakorlati érvényesüléséről tájékozódni és vizsgálni az árak felhajtását előidéző tevékenységet, annak okait.

A helyzet megítéléséhez szükséges ismerni, hogy:

- a jelenlegi jogszabályok az egész zöldség-gyümölcs kereskedelemre nézve a legteljesebb szabadságot biztosítják.

A mezőgazdasági termékek forgalmazásának és felvásárlásának rendjéről szóló 1020/1967./VII.11./Korm. számú határozat 1/5.pontja kimondja, hogy "a mezőgazdasági termékek rugalmas áruforgalmát akadályozó adminisztratív kötöttségeket meg kell szüntetni."

Az árformákról szóló 3/1971. /ÁT 16./ ÁH számú utasítás a 922. termékszámú zöldség-gyümölcs és főzelékfélék fogyasztói árát a IV. szabad árformába sorolta.

A kereskedelmi haszonkulcsokról szóló 11/1967./ÁT 46./ ÁH számú utasítás a zöldség-gyümölcsfélékre egyáltalán nem tartalmaz közlést.

A mezőgazdasági termékek forgalmát érintő alapvető jogszabályokat követően több rendelet, állásfoglalás jelent meg, amelyek ma már - elsősorban a mgtsz-ek tekintetében - áttekinthetetlenek és részben elmentmondóak.

- A 10/1972. /V.13./Bk M. számú rendelet, valamint az ezzel kapcsolatos 8.sz. állásfoglalás /megjelent a Belkereskedelmi Közlöny 1972. évi 20.számában/a nagykereskedelmi és ügynöki tevékenység szabályozásával kapcsolatban kimondja, hogy a "beszerzett termékeknek viszonteladók részére változatlan állapotban történő értékesítése csak akkor nagykereskedés, ha üzletszerű, azaz rendszeres haszonszerzés céljából történik."

A vizsgálat megállapításai szerint az mgtsz-ek és MÉK-ek jelentős része rendszeresen és haszonszerzés céljából folytatnak - jogosultság nélkül - nagykereskedelmi tevékenységet. Ez egyben árfelhajtást is eredményez./Például a 4.oldal két példája./

- Az mgtsz-eknél a bizonylati fegyelem lazasága következtében az áru útja nem, vagy csak nagyon nehezen követhető.
- Az árak kialakítását az mgtsz-ek a fővárosi, a megyeszékhelyeken lévő piacokon működő egységek vezetőire bizzák, akik saját elhatározásból, a napi piaci árakat

figyelembe véve utólagos önterheléssel számolnak el. Áttekinthetetlenek a más viszonteladók részére értékesített áruknál nyújtott engedmények, melyeket a termelőszövetkezeti egységeknél rendszeresen árcsökkenésként számolnak el. Ezek igazolása utólagosan a TÁSZI ellenőrei által történik. Mindezek egyéni haszonszerzésre nyújtottak lehetőséget.

- A fővárosban és a nagyobb városokban árusítóhellyel rendelkező tsz-ek többsége a fenntartó szövetkezet-től áruforgalmának csak töredékét kapja, és a többi áru felvásárlásból /őstermelőtől, Bosnyák térről, más mgtsz-től/ szerzi be.
- A zöldség és gyümölcs magánkereskedők beszerzéseik-ről nem kötelezhetők bizonylatolásra, és így nem ellenőrizhető, hogy ha az jogellenesen a lakosság részére értékesítő kiskereskedelmi üzletekből történik.
- A nagybani piacokon megjelenő egyéni termelők és a kispiacokon árusító őstermelők ellenőrzésére, az esetleges közbeékelődés megállapítására nincs jogszabályi előírás, lehetőség.

Mindezek a ma még meglévő problémák gátolják az ellenőrző szervek eredményes munkáját. /Megfelelő szinten javaslat hangzott el már a zöldség-gyümölcs felvásárlást és értékesítést érintő jogszabályok egységes, áttekinthető rendszerbe foglalásáról. /Addig azonban a rendőri társadalmi tulajdonvédelmi szerveknek is fel kell lépni a fogyasztói, vagy társadalmi tulajdont sértő és indokolatlan árfelhajtó cselekmények elkövetőivel szemben.

Az Országos Anyag- és Árhivatal elnöke a 6/1976. /VIII.12./ számú rendeletével az őszi étkezési burgonya fogyasztói árát maximálta. Várható, hogy a burgonyát üzérkedési céllal felvásárolják, és mint termelői árut próbálják értékesíteni.

A rendelkezés hatálya ugyanis a mezőgazdasági és szakszövetkezetek tagjaira és az egyéni termelőkre - ha áruikat közvetlenül hozzák forgalomba a fogyasztóknak - nem vonatkozik.

A budapesti és megyei rendőri szervek felismerve a jelenségek káros hatását, fokozták ellenőrző tevékenységüket, és már eddig is több üzért lepleztek le. Indokolt az ez irányú tevékenység további bővítése. Ennek érdekében a rendőri szervek a nyílt és operatív eszközök hatékonyabb, célirányosabb felhasználásával fokozzák e területen a megelőző, felderítő munkát.

- Derítsék fel: - hálózati személyekkel,
- alkalmi titkos adatszolgáltatókkal,
- társadalmi kapcsolatok,
- kereskedelmi felügyelőségek,
- piacfelügyelőségek, valamint
- társadalmi ellenőrök és aktivisták

útján azokat, akik rendszeresen nagyobb mennyiségű áruval jelentkezők a piacokon, és személyi körülményeikből arra lehet következtetni, hogy nem saját termésüket értékesítik, hanem áruikat felvásárolták.

Az ellenőrzés elsősorban a következő kérdések tisztázására irányuljon.

- A működés jogszerűsége. /Működési engedély, magánkereskedőknél iparigazolvány, árusítanak-e üzletkörbe nem tartozó árukat?/
- Termékek minősége. A bizonylatokon feltüntetett minőség és a tényleges minőség összehasonlítása. A normalizált veszteség elszámolása, rendje, alkalmazása és hatása az áru minőségére.
- Beszerezési és értékesítési munka. Az állami és szövetkezeti kereskedelemben az árubeszerezés forrásai, a kis-termelőktől való felvásárlás gyakorlata. Esetleges láncolósos áruvásárlás vizsgálata. A nagykereskedelmi tevékenység jogszerűsége. A magánkereskedelem beszerzésének szabályozása. Az árukeverés vizsgálata. A mérések pontossága, a mérőeszközök hitelesítetttsége, a táradények súlyának feltüntetése és használata.

Indokolatlan közbeékelődésre utalnak az alábbi példák:

- = Makói termelőktől a csanádpalotai Áfész 4,60 Ft/kg-ért felvásárolta a vöröshagymát, ezt 5 Ft/kg-ért megvette a Pest megyei MÉK és a Bosnyák téri piacon 6 Ft/kg-os áron továbbadta a Heves megyei MÉK-nek, amely ugyanott tart fenn üzletet. Az áru innen 6,60 Ft/kg-ért továbbadásra került a Komárom megyei General Vállalathoz, ahol a fogyasztók végül 6,80 Ft/kg-ot fizettek érte. Tehát a vöröshagyma ára 4,60 Ft/kg-ról 6,80 Ft/kg-ig emelkedett a más szervek részvételével létrejött üzletkötésekkel.
- = A táti Vörös Csillag Mgtsz megvásárolt zöldpaprikát 10 Ft/kg-os áron a Duna Tsz-től, amely azt korábban a kiskunlacházi Kiskun Tsz-től vásárolta fel 8,80 Ft/kg-os áron. A táti tsz a paprikát továbbadta az Angyalföldi Közért Vállalatnak 13 Ft/kg-ért. A közért a boltjai részére szállította ki a paprikát, és

a fogyasztók részére 15,60 Ft/kg-ért értékesítette. Tehát a termelő tsz 8,80 Ft/kg-os paprikája 15,60 Ft/kg-os áron került a fogyasztóhoz.

- Árakkal kapcsolatos kérdések. A különböző értékesítő helyek, szektorok árának összehasonlítása a ZÖLDÉRT vagy a MEK napi áraival és az utóbbiak piaceszabályozó szerepének érvényesülése.
Az mgtsz-ek árkialakítása és árváltoztatási gyakorlata. Önálló árképzés és árváltoztatás gyakorlata a különböző szektorokban és értékesítő helyeken. A feltüntetett és alkalmazott fogyasztói árak egyezősége a terhelési árakkal. Előre csomagolt áruk árkialakítása és a tájékoztató adatok megléte.
- Szabadkasszás egységekkel kapcsolatos előírások betartása. Bizonylati fegyelem, idegen áru. /Számla bélyegek használata./ Közvetlen árubeszerzéshez engedély megléte.
- Magánkereskedők árubeszerzésének /kiskereskedelemből nem vásárolhatnak továbbeladás céljára/ ellenőrzése.
- Östermelőknél: az árusított mennyiség nagysága nem utal-e "ál-östermelői" közvetítő tevékenységre?

A felsorolt feladatokat kezeljék súlypontként. A folyamatos munkát hangolják össze a kereskedelmi felügyelőségekkel, az illetékes tanácsi szervekkel, szövetkezeti szövetséggel, piacfelügyelőségekkel és a társadalmi erőkkel.

Az ellenőrzések eredményétől függően - differenciáltan - a megfelelő intézkedések bevezetésére tegyenek javaslatot. A gyanú megalapozása után az üzerek és a fogyasztók érdekeit sértők /árdrágítók, vásárló megkárosítók/ ellen kezdeményezzenek büntető eljárást.

Amennyiben a körlevélben foglaltak megvalósítása, akár operatív vagy vizsgálati szakban - esetleges vélemény-különbözőség - problémát vet fel, úgy a konkrét ügyben a felettes szerv állásfoglalását kérje ki.

Kérem, Osztályvezető elvtársakat, hogy a körlevélben foglaltakat az érintett állománnyal teljes terjedelmében ismertessék, ellenőrzések során hasznosítsák. A megyefelelősök útján a tett intézkedéseket ellenőriztetni fogom.

A körlevél 1 példányát kérem a II/I-3.osztály vezetőjének átadni.

Készült: 45 péld.
Felterj.: II/I.Csfség
Vezetőjének,
Kapják: BM II/I-3.Osztály
BM II/I-1.Osztály
megyei /budapesti/
II/I-1.oszt.vezetők

János Kopetty
/Dr.Kopetty Lajos f.ezredes/
osztályvezető